

## Yttrande

Datum  
2013-11-13  
Ert datum  
2013-10-10

Vårt dnr  
064/2013-4.1.1.  
Ert dnr  
4.6.18-10348/13

Sidnr  
1(4)

Jordbruksverket  
Enheten för foder och hälsa  
Att: Kersti Andersson Deharde  
551 82 Jordbruksverket

## **Ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade sojabönan MON 87708 x MON 89788 (EFSA- NL-2012-108)**

### **Yttrande**

Baserat på det underlag som nämnden tagit del av bedömer vi att import av sojabönan MON 87708 x MON 89788 inte utgör någon risk för människors eller djurs hälsa eller för miljön. Nämnden har därför inga invändningar mot ett marknadsgodkännande av den aktuella sojabönan.

### **Bakgrund**

Företaget Monsanto har lämnat in en ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade sojabönan MON 87708 x MON 89788. Ansökan omfattar import, bearbetning och användning av sojabönan som livsmedel och foder. Odling ingår inte i ansökan.

Den aktuella sojabönan är en korsningsprodukt mellan en böna som är tolerant mot herbicider baserade på dikamba och en som är glyfosattolerant.

EU är globalt sett den största importören av sojamjöl och den näst största när det gäller hela sojabönor. EU importerar hela sojabönor från främst Brasilien, USA, Paraguay och Kanada och mjöl från framför allt Argentina, Ryssland och Brasilien.

Ansökan om marknadsgodkännande för odling är inlämnad till myndigheterna i Argentina, Brasilien, Kanada och Japan.

### **Överväganden**

De analyser som redovisas i ansökan har utförts i enlighet med gällande riktlinjer. Det innebär bland annat jämförande analyser av exempelvis fibrer, proteiner, fetter, kolhydrater, aminosyror, vitaminer, fettsyror och anti-nutritionella ämnen. Som kontrollmaterial användes en icke modifierad sojaböna med liknande genetisk bakgrund samt referenssorter. Inga biologiskt relevanta skillnader mellan den modifierade sojabönan och kontrollmaterialet identifierades.

De tillförda proteinerna har inga likheter med kända toxiska eller allergena proteiner, de bryts snabbt ner i mag-tarmkanalen och visar inte på någon toxisk verkan vid akuta toxicitetstest.

Ansökan innefattar inte odling, men en möjlig spridningsväg skulle kunna vara via spill av bönor vid hantering och transport. Den domesticerade bönan är dock till stor del beroende av människan och överlever normalt inte vintern i Europa. Den saknar vilda släktingar i Europa och har inte förmåga att etablera sig i naturen eller

som ogräs på åkermark. De tillförda generna torde inte öka sojabönans förmåga att etablera sig som en vild population.

Båda dikamba och glyfosat är godkända för användning som verksamma beståndsdelar i herbicider inom EU. Dikamba har använts i snart 50 år och är den femte största herbiciden i USA. I Sverige finns bland annat gräsmattegödsel för hemmaträdgårdar som innehåller dikamba.

Enligt EU:s gemensamma märknings- och spårbarhetslagstiftning ska produkter som består av, innehåller eller är framställda av genetiskt modifierade organismer märkas. Lagstiftningen omfattar inte kött, mjölk eller ägg från djur som utfodrats med genetiskt modifierat foder eftersom djuren eller produkterna från djuren inte är genetiskt modifierade.

### **Etisk bedömning**

Baserat på det underlag som nämnden tagit del av bedömer vi att livsmedel och foder från MON 88708 x MON 89788 inte innebär någon risk för människors eller djurs hälsa.

Gentekniknämnden anser att oavsiktligt spill inte utgör någon risk för miljön. Vidare gör den märknings- och spårbarhetslagstiftning som finns inom EU det möjligt att välja bort livsmedels- och foderprodukter som består av, innehåller eller är framställda från MON 87708 x MON 89788.

Bakgrunden till att sojabönan med dubbla resistenser tagits fram är att glyfosat-resistenta ogräs förekommer. Baserat på kunskapen om resistensuppkomst vid odling av de första herbicidtoleranta grödorna bör man använda en integrerad bekämpningsstrategi där växtföljd, omväxlande kemisk och mekanisk bekämpning samt skifte mellan bekämpningsmedel ingår.

Beslut i detta ärende har efter föredragning av kanslichefen Marie Nyman fattats av ledamöterna Birgitta Eilemar, Fredrik von Arnold, Kew Nordqvist (skiljaktig, se bilaga 1), Josef Fransson, Nils Uddenberg, Rishi Bhalerao, Anna Tunlid, Lotta Rydhmer och Gisela Dahlquist samt tjänstgörande ersättarna Kristina Nilsson (särskilt yttrande, se bilaga 2), Tuve Skånberg och Lisbeth Jonsson. Vid ärendets slutliga handläggning utan att delta i avgörandet deltog även ersättarna Stellan Welin, Anders Nordgren och Gunnar Johanson samt tjänstemännen Birgit Postol och Jenny Carlsson.

Birgitta Eilemar

Marie Nyman

**Ledamoten Kew Nordqvist (MP) är skiljaktig och anför följande:**

Denna genetiskt modifierade soja MON 87708xMON 89788 är herbicidtolerant. Vi vet att växter förr eller senare utvecklar resistens och risken är uppenbar att högre doser då behöver komma till användning. Påverkan på grundvattnet kan inte uteslutas, från såväl använt dikamba, som glyfosat och dess nedbrytningsprodukter.

I ansökan saknas beskrivning av socioekonomiska konsekvenser, t ex koncentrationen och beroendet av ett företag.

Som en konsekvens av den uppmärksammade EU-domen ang GMO-pollen i honung, är det viktigt att ansvarsfrågan lyfts och att strikt ansvar åvilar tillverkaren, i detta fall Monsanto. Den drabbade odlaren ska inte behöva leta reda på vem den ska begära skadestånd av.

Eftersom kött från djur som äter GMO-foder inte behöver märkas i Sverige och att konsumenter som genom sin konsumtion inte vill stödja odling av GMO inte kan göra ett sådant val, vill inte vi se odling av sådan gröda.

Man kan inte heller helt bortse från risken av kontaminering av foder till ekologiska bönder.

Vi anser att GMO-odling kan utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden och vill inte se någon GMO-odling i vårt land. Som konsekvens av detta, kan vi inte heller acceptera odling utanför vårt land.

**Kristina Nilsson, tjänstgörande ersättare för ledamoten för Pyy Niemi (S) anför särskilt yttrande:**

Vår uppfattning är att trots att växterna har dubbel herbicidtolerans finns det uppenbar risk för ökad användning av bekämpningsmedel, vilket kan skada miljön och innebära hälsorisker för lantarbetarna.

Vi efterfrågar, som tidigare, en redovisning av hur lantarbetarna i Argentina och Brasilien påverkas hälsomässigt av kontakt med bekämpningsmedel mot ogräs